

Successió - *estad.*

temps que no s'han trobat cap document escrit que ens informi de com es vivia, quines eines s'utilitzaven, es considera el període previ a la història.

La prehistòria és el període de temps comprès entre l'aparició dels primers homínids fins que hi ha constància de documents escrits.

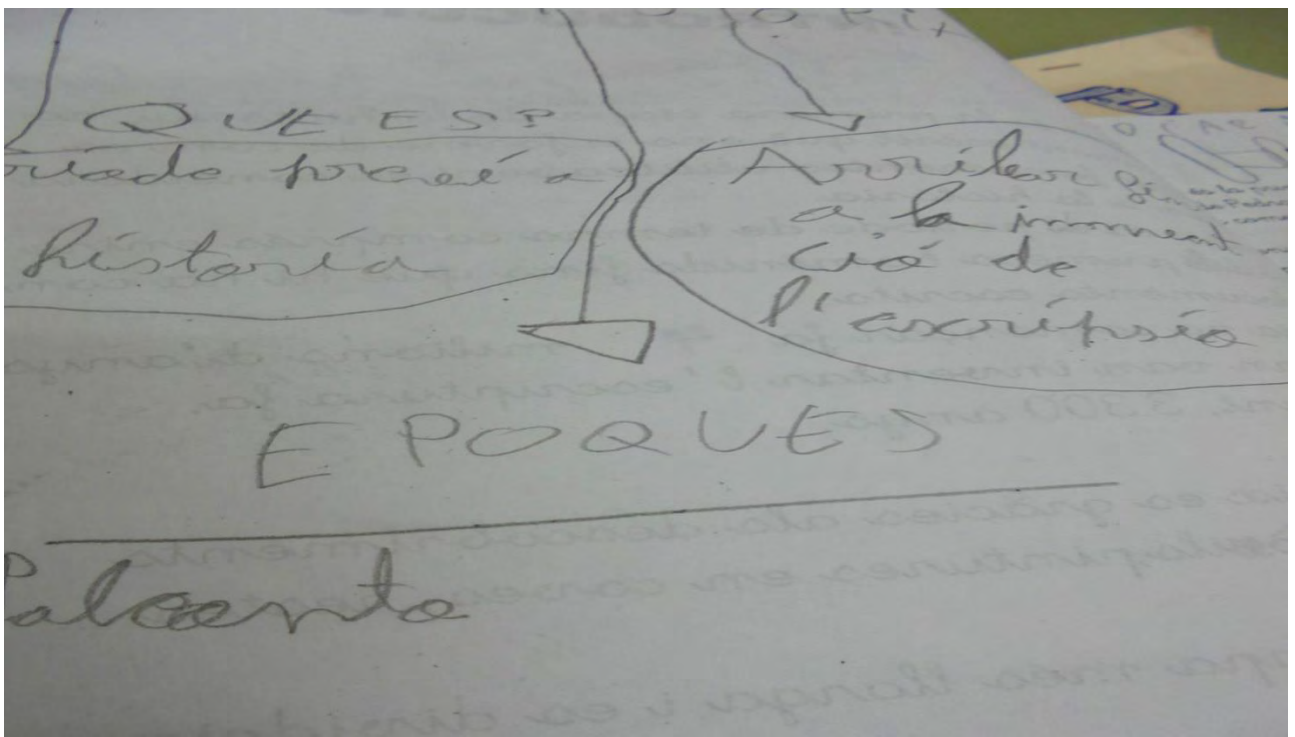
La prehistòria va començar fa 4 milions d'anys i va acabar quan van inventar l'escriptura fa, aproximadament, 3.300 anys.

Tot el que es coneix es gràcies als descobriments arqueològics com fòssils, pintures en coves, restes...

La prehistòria és l'etapa més llarga i es divideix en períodes:

PALEOLÍTIC, NEOLÍTIC, I EDAT DELS METALLS

Llig la lectura i serà important

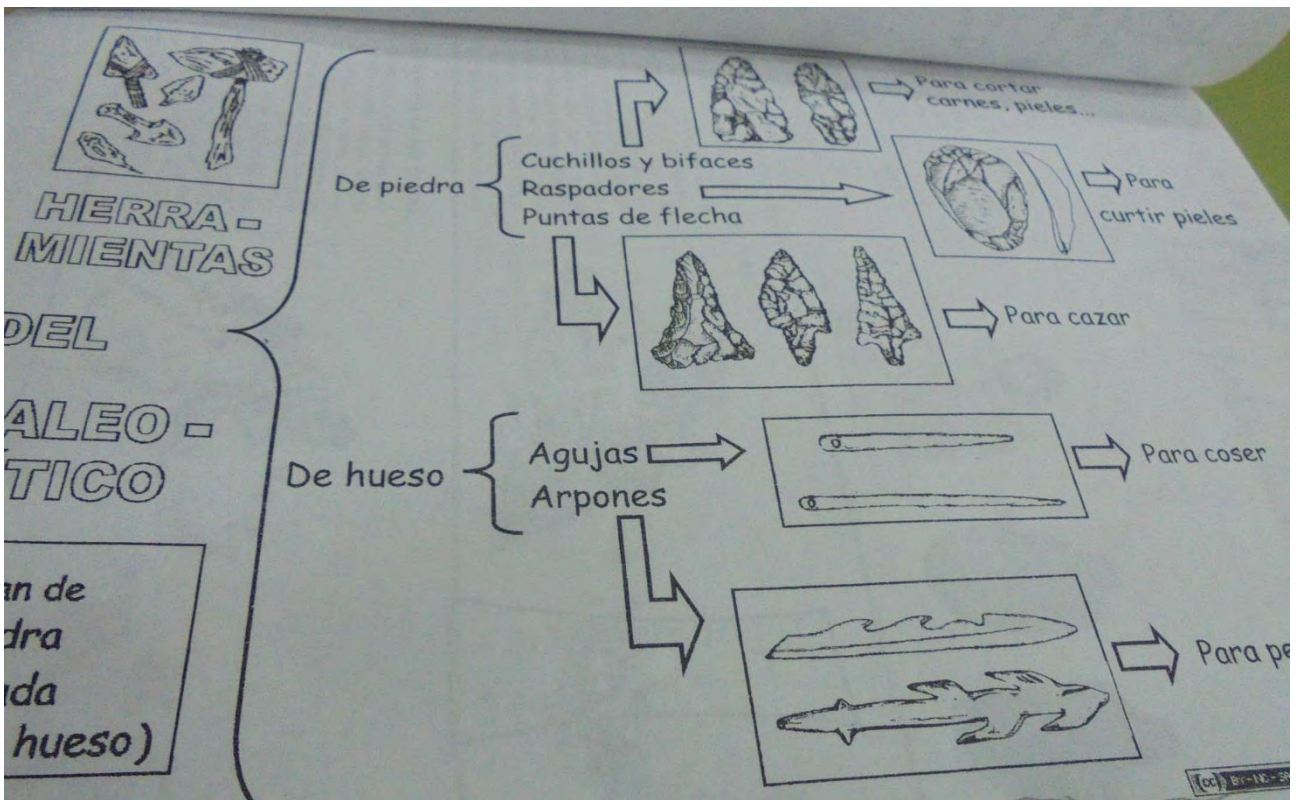
PALEOLÍTIC

El Paleolític es la primera etapa de la prehistoria, también es conocida como "Edad de Piedra Tallada". El Paleolític comienza 2.5 millones de años a.C. y acaba 10.000 años a.C.

Comen vivien:

- Per poder menjar pescaven, recollien fruites i cacesones.
- Eren **omnívoros**, es a dir, menjaven carn i vegetals.
- Eren **nòmades**, vol dir que canviaven de lloc per menjar. Vivien en **coves** o caverres naturals a l'hivern i a prop dels rius o en refugis fets amb branques a l'estiu.
- Van descobrir el **foc**. El van utilitzar per cuinar, escalfar-se, espantar els animals i iluminar.
- **Tallaven pedra** per fabricar nous estris. Al principi del paleolític les eines eren simples, més tard es van fer més especialitzades.
- **Ferramentes** fetes a base de pedres tallades, ossos...
- Eren **artistes**: pintaven les parets i el sostre. Pintaven animals quiets.

Estudiar les característiques
Del Paleolític

PALEOLÍTICO
1. El control del fuego

El control y obtención del fuego

El fuego era indispensable para la supervivencia de los seres humanos. Al principio encendido; posteriormente aprendieron a producirlo golpeando una piedra contra otra o saltar una chispa. El fuego les permitía obtener luz y calor, cocinar los alimentos, secar las pieles y ahuyentar a los animales salvajes.

Uso de las pieles

Las pieles de los animales se utilizaban para hacer ropa, calzado, cubiertas de tiendas, correas, etc. Sería común dormir sobre ellas. En algunos grupos humanos, frecuentemente, las pieles se utilizaban como recipientes para agua, plantas, etc. El cuidado

COM CAÇAVEN MARTA

La caza en la prehistoria necesitaba de habilidades especiales:

- conocimiento del terreno.
- conocimiento de los animales.
- colaboración en grupo.

Aquestes són algunes de les seues tècniques:

- Llançar les llances.
- Despenyar animals. El grup asustava els animals i caien per un precipici.
- Posar trampes, en forma de xarxes, fones, corralos. Persequien els animals i els dirigien cap a la trampa per caçar-los.
- Construir arcs que els permet llançar les fletxes de més lluny.

Ferramentes:

Paleolític: Ferramentes fetes amb pedres tallades, ossos i pals.

Neolític: Ferramentes més perfectes elaborades amb pedres i ossos pulits.

1-ordena de més antic a més modern
 famílies:

~~Antecessor~~ Australopithecus Cromagnon
~~Homo heidelbergensis~~ - neandertal i homo sapiens
 Sesum a Europa
 Australopithecus - Homo heidelberg Antec.
 Neandertal Cromagnon - Homo sapiens / Sapiens

MO ERECTU
 Va.
 Da.
 V.
 F.

OMO A
 Va.
 restes d
 Leo
 afilade

NEAN

HOMO EARLY

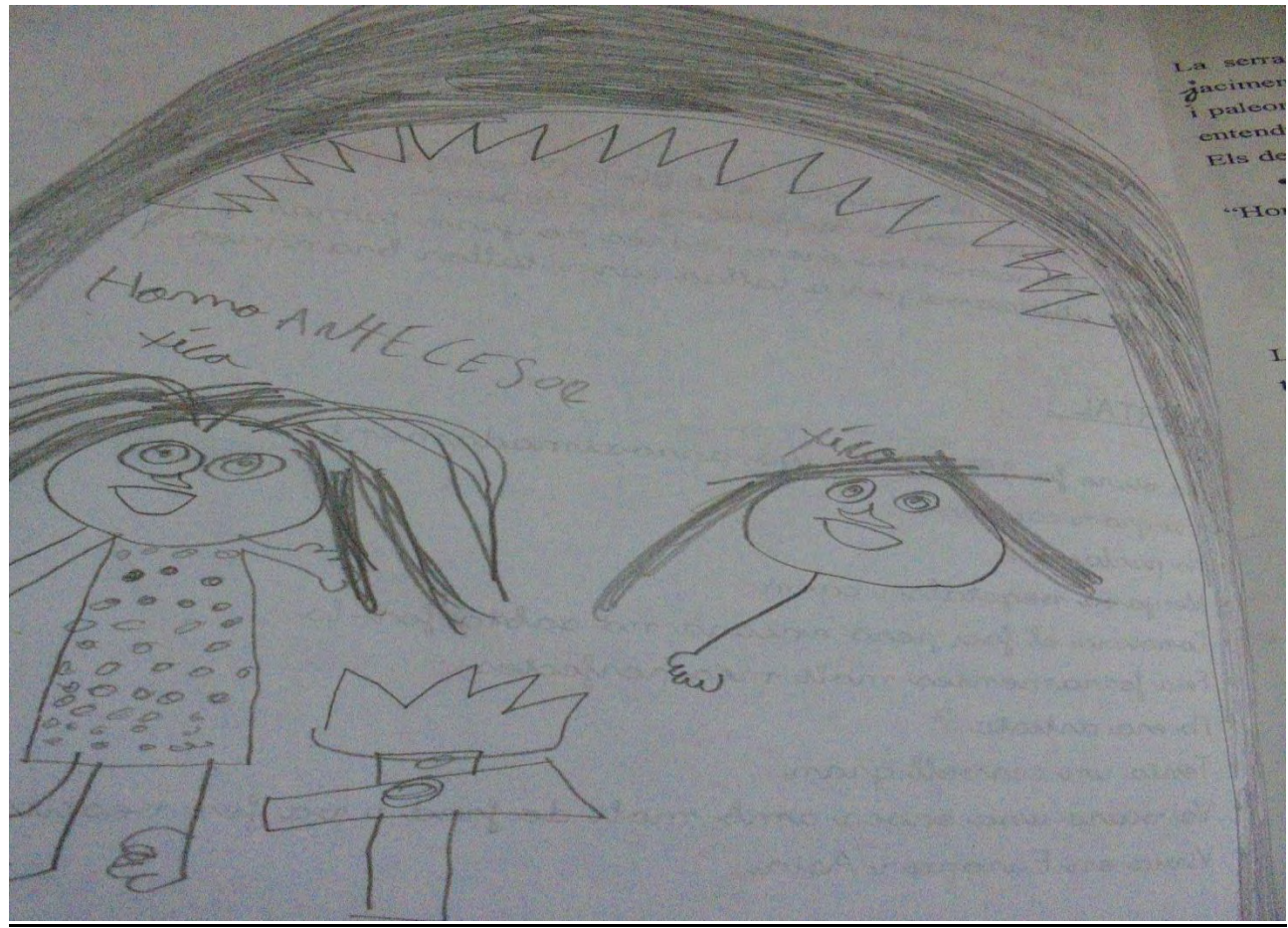
- Va viure fa 15 milions d'anys
- ~~Durant molt de temps es va pensar que era el primer homíniid que va caminar dret~~
- Vivien en coves i eren caçadors.
- Feia ferramentes conegudes com bifaces, perquè es tallaven per les dos cares.
- És el primer homíniid que coneix el foc

HOMO ANTECESSOR:

Va viure fa aproximadament 800.000 anys. ~~Restes de la seva vida a Atapuerca, en Burgos.~~
Les seues ferramentes eren pedres de gran tamany, estaven afilades i les utilitzava per a tallar carn, tallar branques...

NEANDERTAL:

- Va viure fa 150.000 anys, aproximadament.
- Era gran caçador.
- No parlava.
- Menjava vegetals i carn.
- Coneixia el foc, però encara no sabia fer-lo.
- Feia ferramentes molt més perfectes.
- No era artista.
- Tenia un cervell gran.
- Va viure una època amb molt de fred i va fer vestit.
- Vivia en Europa i Àsia.

ATAPUERCA

La serra d'Atapuerca es troba a Burgos (Espanya), allí s'han descobert els jaciments prehistòrics més importants del món. Gràcies als treballs arqueològics i paleontològics s'han canviat els coneixements en prehistòria i ens han ajudat a entendre millor l'evolució humana.

Els descobriments són:

- Fòssils humans que pertanyen a dos espècies extingides, són: "Homo Antecessor" i "Homo Heidelbergensis".
- Milers de fòssils d'espècies d'animals carnívors com el lleó o tigre, així com d'animals herbívors, com cérvols gegants, bisons o ossos.
- Nombroses ferramentes que van del Paleolític fins a 3.000 anys a.C.

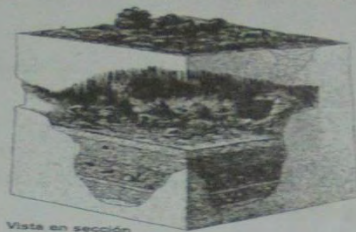
Les característiques que van fer possible que els homes es quedaren en aquest territori durant tant de temps, van ser, per una banda, la gran quantitat d'aigua (tres rius i moltes fonts) que hi havia, i per una altra, la abundància de quarsita sílex, minerals que utilitzaven per fer els estris.

Els llocs més importants són:

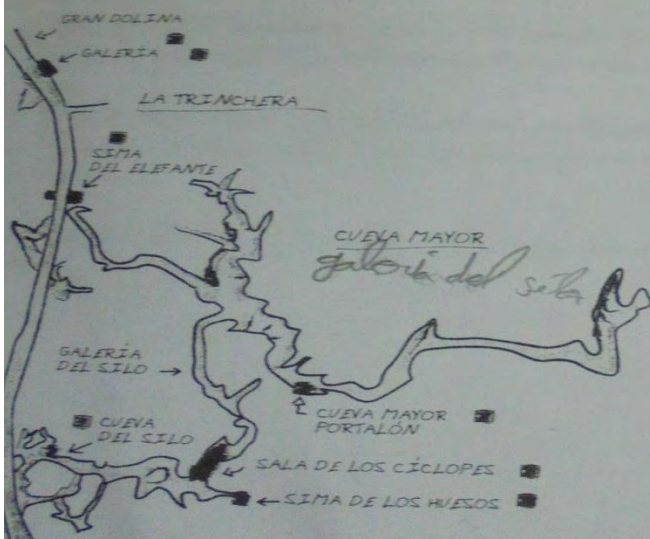
- La gran Dolina, on es va descobrir "l'Homo Antecessor".
- La Sima dels Ossos, en el que es va trobar el crani de "l'Homo Heidelbergensis".
- La Sima de l'Elefant. En aquest lloc s'han trobat fòssils de rinoceront i elefant que van viure fa més d'un milió d'anys.
- Galeria del Sílex. En les parets s'han trobat quasi 400 pintures negres i roges. Sembla que hi va haver vida durant el Neolític i l'Eneolític.

HOMO ANTECESSOR
(reconstrucció): va ser la primera espècie humana que va poblar Europa.

Vista en secció del jaciment de la Gran Dolina

Jaciments de la Serra d'Atapuerca

LEONTOLEG: Estudia fòssils d'animals
ARQUEOLEG: Estudia fòssils i tots els materials
que hi troba

PALEONTOLEG: Estudia fòssils d'animals
ARQUEOLEG: Estudia fòssils i tots els ma
terials que hi troba

NEOLÍTIC

El Neolític és la segona etapa de la Prehistòria, també es coneix com "Edat de Pedra Polida". Abarca de l'any 10.000 a.C. fins el 3.300, aproximadament, moment en que apareix l'escriptura.

Com vivien els homes:

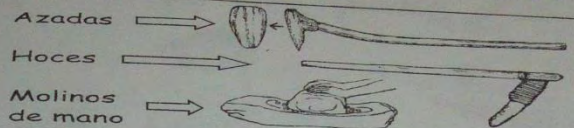
- Van fer **invents** com l'agricultura, pastura, ceràmica i textil.
- Es van convertir en **sedentaris**, es a dir, vivien sempre al mateix lloc, en poblats, formant "clans".
- Les cabanes eren circulars i rectangulars. Les parets eren de fang i palla i el sostre de palla i branques.
- Van **domesticar** animals com gossos, rens, cabres, ovelles, cavalls i camells. Així van tenir carn, pell, llet i transport.
- Les **ferramentes** eren més perfectes, fetes amb ossos i pedres polides, van fabricar destrals de mà i hams per pescar.
- Eren **artistes**. En el Neolític pintaven dins i fora de les coves. Pintaven animals i persones en moviment: escenes de caça i dances.

Investiga quins avantpassats dels homes van viure durant el Neolític.

EL NEOLÍTICO

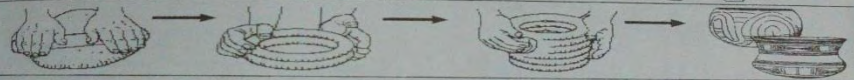
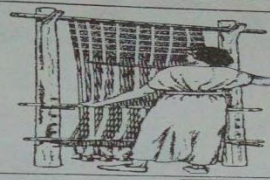
ÚTILES, ARTESANÍA, PINTURA Y ESCULTURA

ÚTILES DEL NEOLÍTICO

ARTESANÍA

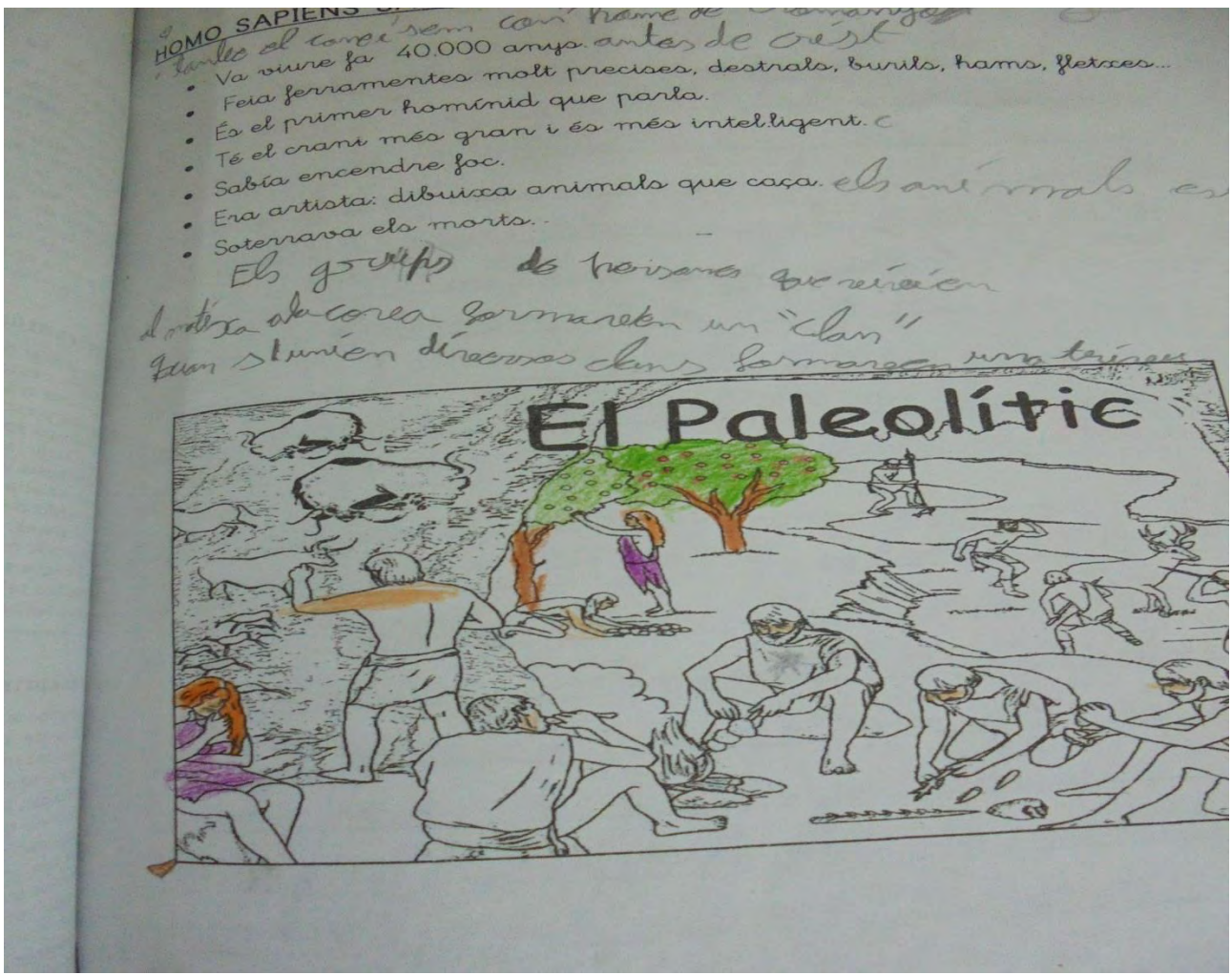
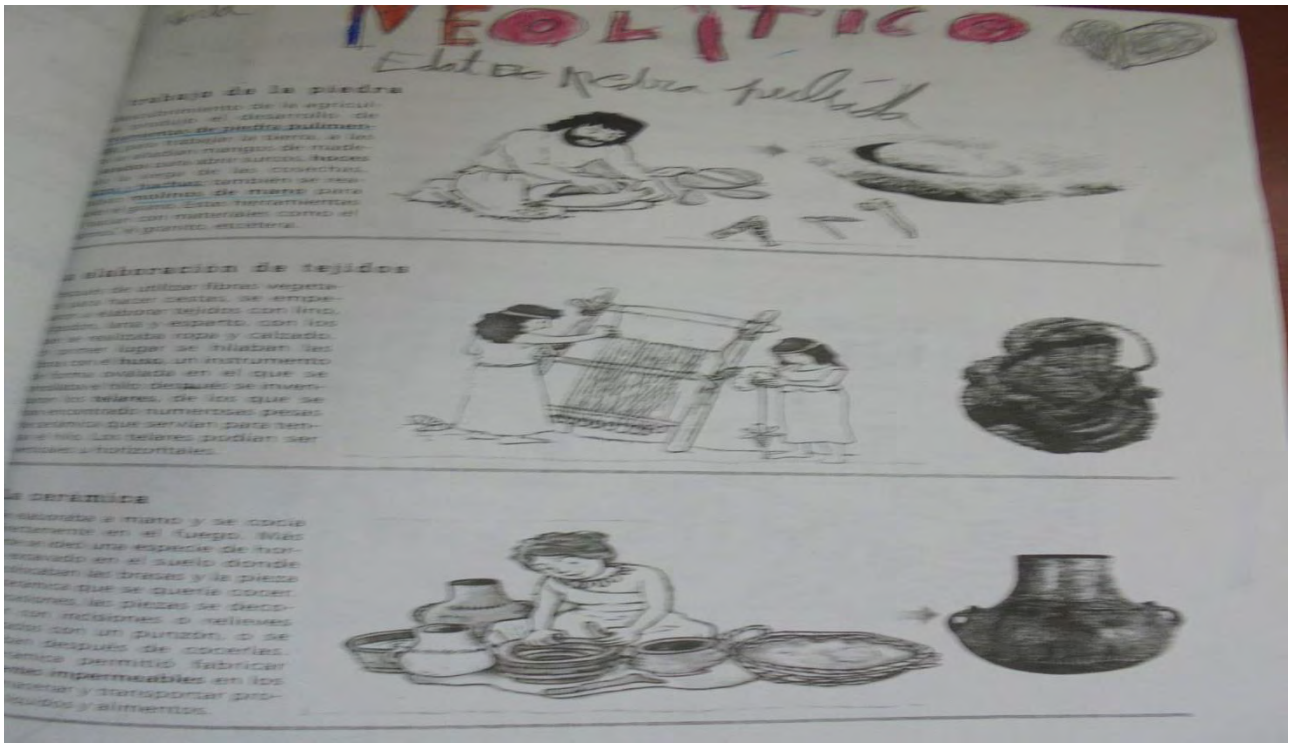
Tejido →
Cerámica ↓

PINTURA Y ESCULTURA

Pinturas →
Figurillas de piedra →

EL 3 ARTI 3UES
 La primera obra d'art que s'ha realitzada
 fa 20.000 anys durant l'última glaciació.
 Els homes del Paleolític pintaven a les roques
 i sobre de les coves. Per això tenien animals i
 sovint eren els animals que corrien
 les pintures més importants estaven a l'
 altària (Estany) i les caçes (trinxes).
 Durant el neolític a forges també
 a l'interior com a l'exterior de les coves.
 Les pintures llavors més representen
 cases de casa i dances.
 Una de les més importants estada [Castelló]
 El artista s'han els colors a partir de minerals
 i productes naturals: es roj el seix
 amb minerals de sancopera el nestre amb
 corles de gussa... Les rojoneen
 eixa pigments amb greis de minerals com
 una pasta amb la que tinta roj.
 Per a pintar utilitzen els dits/llames d'orella
 punts a punts els sets amb tub d'animals

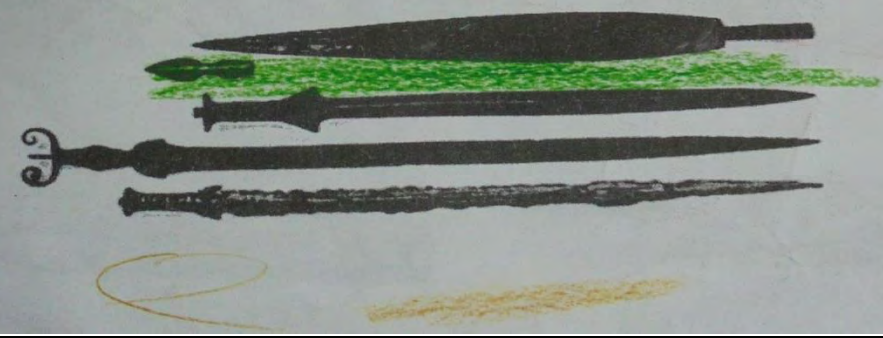
EDAT DELS METALLS

VI
 Aquesta és l'última etapa de la Prehistòria. Es situa aproximadament, entre l'any 6.000 a 4.000 a.C. Segons la zona estudiada.
 Els homes necessiten un material més fort i resistent que la pedra i els ossos. Per fabricar les seues ferramentes i armes, aquest material és el metall, primer van utilitzar el coure, després el bronze i per últim el ferro.
 El coure era fàcil de trobar a la superfície de la terra, juntament amb altres minerals. Es pensa que en algun moment deguen observar, casualment, com al coure al foc, el resultat era un material més dur.
 Les ferramentes per a treballar la terra ajuden a desenvolupar l'agricultura. També feien collars i armes com espases i llances.

En aquesta època els poblats van créixer i es van convertir en xicotetes ciutats, que estaven rodejades de muralles per a facilitar la seua defensa. Els habitants d'aquestes ciutats es van organitzar baix l'autoritat d'un cap.

Les persones que van viure en aquesta època van construir monuments amb grans pedres anomenades megalítics. Hi ha diferents classes de **monuments megalítics**: menhirs i dolmens.

Van aparèixer noves tècniques de fer ceràmica.

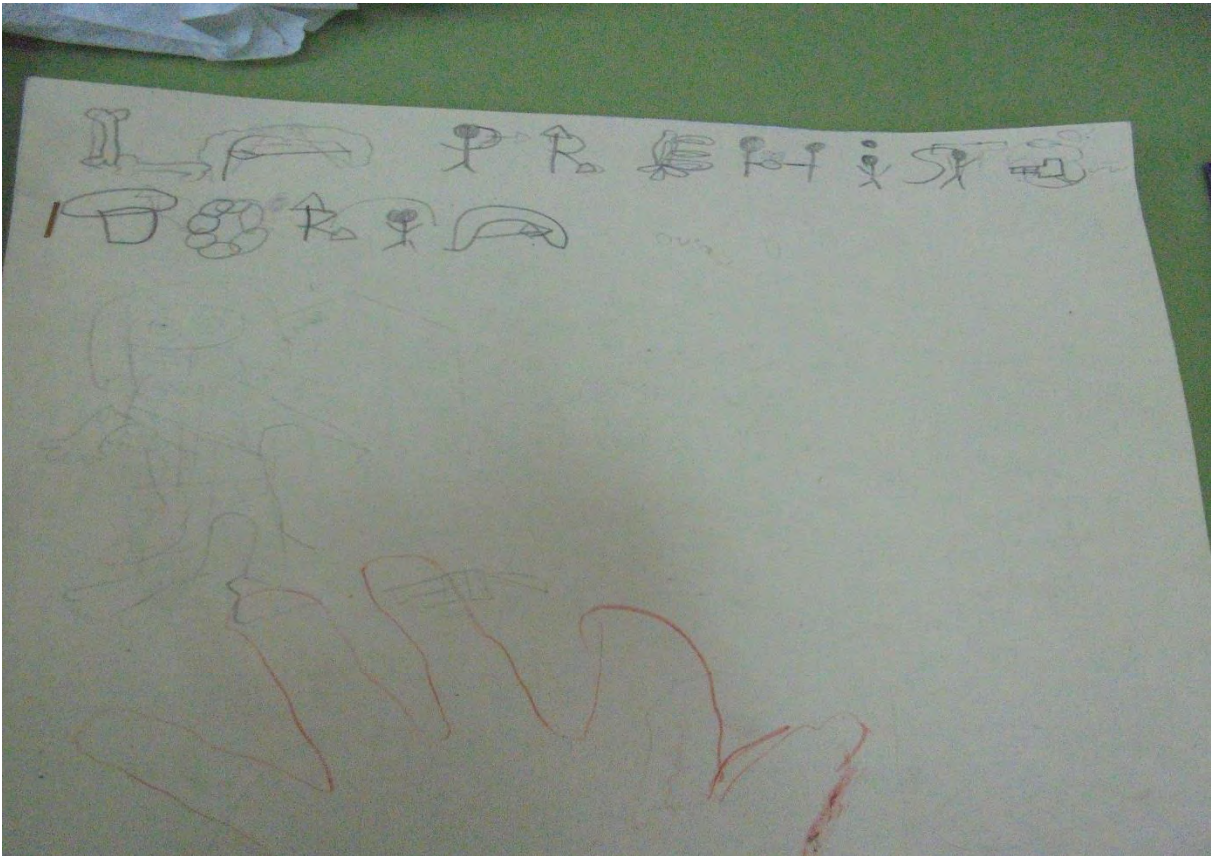
Ferreries realitzen el mineral per galena
 Es fa així:

MONUMENTS MEGALÍTICS

MONUMENTS MEGALÍTICS

Libret individual del subjecte 3

INDICE

1-INTRODUCCIO	3
2-PALEOLITIC	5
3-PALEOLITICILES TECNQUES	9
4-COMCAGAVEN	
5-HOMINIDS	
6-Atapuerca	
7-NEOLITIC	LES TECNQUES
8-NEOLITIC	LES TECNQUES
9-HOMO SAPIENS SAPIENS	
10-ELS ARTISTES	
11-EDAT DE LS METALLS	

El Paleolític és la primera etapa de la prehistòria, també es coneix com "Edat de Pedra Tallada".
 El Paleolític comença 2,5 milions d'anys a.C. i acaba 10.000 anys a.C.

com vivien:

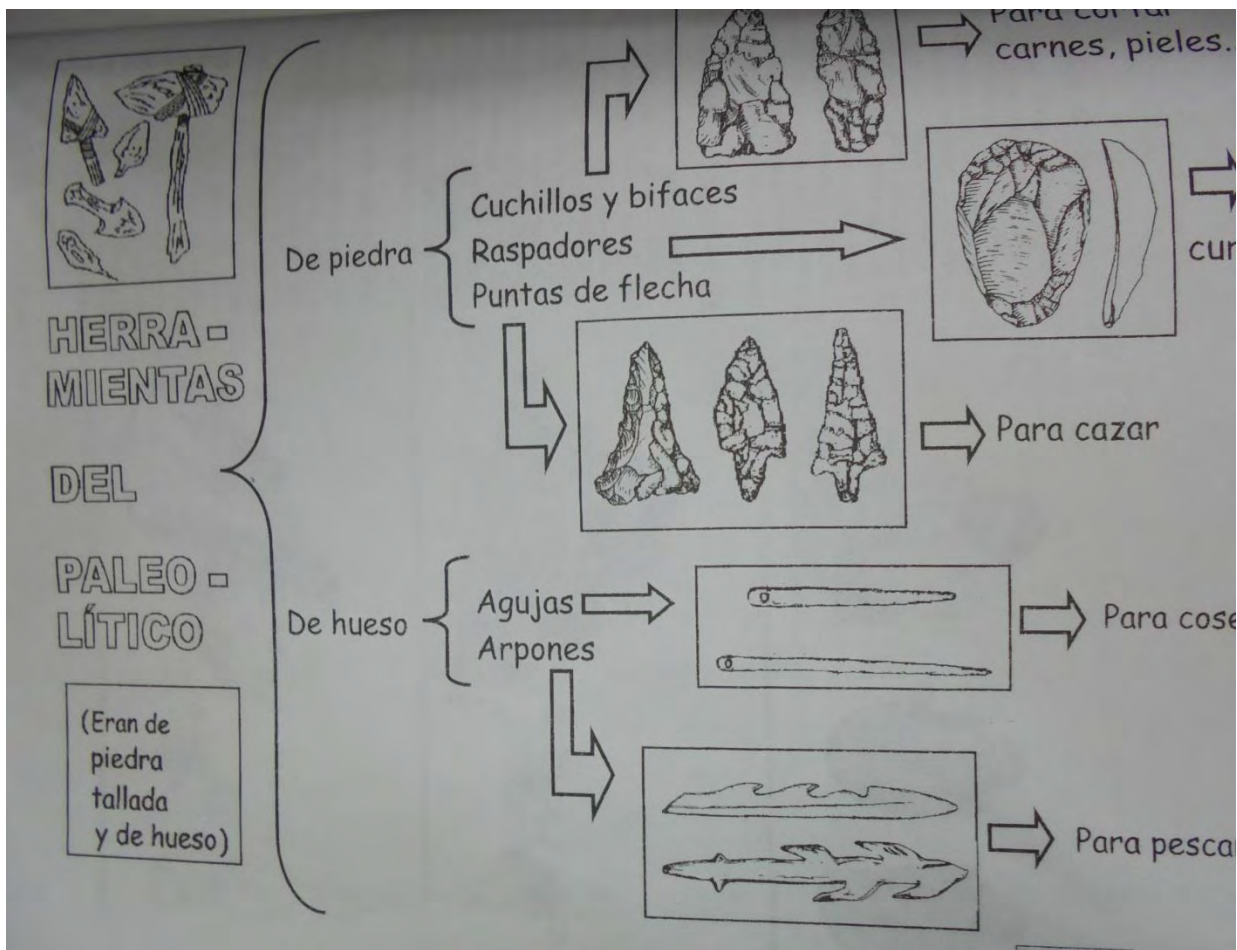
- Per poder menjar pescaven, recollien fruites i caçaven.
- Eren **omnivors**, es a dir, menjaven carn i vegetals.
- Eren **nòmades**, vol dir que canviaven de lloc per viure. Vivien en **coves** o caverres naturals a l'hivern i a prop dels rius o en refugis fets amb branques a l'estiu.
- Van descobrir el **foc**. El van utilitzar per cuinar, escalfar-se, espantar els animals i il·luminar.

Tallaven pedra per fabricar nous estris. Al principi del paleolític les eines eren simples, més tard es van fer més especialitzades.

Ferramentes fetes a base de pedres tallades, ossos i pals.

Eren **artistes**: pintaven les parets i el sostre de les coves. Pintaven animals quiets.

estudia i darrere fes un esquema

PALEOLÍTIC

El trabajo de la piedra

Los primeros homínidos utilizaban piedras y palos para golpear y cavar. Después realizarían útiles de piedra: eran capaces de tallar un tosco filo en las dos caras de una piedra, golpeándola contra otra, hasta obtener un hacha de mano o bifaz. Esta herramienta se usaba para cortar la carne, trabajar la madera, etc. Las piezas desprendidas de la piedra (lascas) se usaban como cuchillas para cortar y limpiar las pieles de los animales.

El control y obtención del fuego

El fuego era indispensable para la supervivencia de los seres humanos. Al principio solo eran capaces de mantenerlo encendido; posteriormente aprendieron a producirlo golpeando una piedra contra otra o frotando un palo contra otro hasta hacer saltar una chispa. El fuego les servía para obtener luz y calor, cocinar alimentos, secar las pieles y ahuyentar e, incluso, acorralar a animales de gran tamaño para cazarlos después.

El trabajo de las pieles

Con las pieles de los animales se elaboraban vestidos, calzado, cubiertas de cabañas, bolsas, correas, etc. Servían, además, para dormir sobre ellas y, puesto que los grupos humanos se desplazaban con frecuencia, las empleaban como recipientes para transportar alimentos, agua, plantas medicinales, etcétera. El cuidado de las pieles era muy importante: había que engrasadas a menudo para mantener su flexibilidad e impermeabilidad.

COM CAÇAVEN

a casa en la prehistòria necessitava d'habilitats especials.

coneixement dels animals que hi vivien.

col·laboració en grup.

Aquestes són algunes de les seues tècniques:

- Llançar les llances.
- Despenyar animals. El grup asustava els animals i caien per un precipici.
- Posar trampes, en forma de xarxes, fones, corralos... Persequien els animals i els dirigien cap a la trampa per caçar-los.
- Construir arcs que els permet llançar les fletxes de més lluny.

Ferramentes:

Paleolític: Ferramentes fetes amb pedres tallades, ossos i pals.

Neolític: Ferramentes més perfectes elaborades amb pedres i ossos pulits.

Els homes i les dones hem evolucionat al llarg de milions d'anys.
 Els primats són una mostra dels homínids que som avui.

AUSTRALOPITECUS:

- Va viure fa 4 milions d'anys.
- No parlava.
- Era nòmada.
- No coneixia el foc.
- No feia ferramentes, sols utilitzava el que trobava.
- No era artista.
- Caminava dempeus, però el cos estava encorbat.
- Viu a l'Àfrica.
- Tenia el cervell petit.
- Sols menjava vegetals que trobava.

HOMO HABILIS:

- Va viure fa 2 milions d'anys.
- Caminava dempeus.
- No parlava.
- Menjava vegetal i també carn d'animals.
- Feia ferramentes molt sencilles.
- No coneixia el foc.
- No era artista.
- Tenia un cervell mitjà.
- Va viure a tota la Terra.

ATAPUERCA

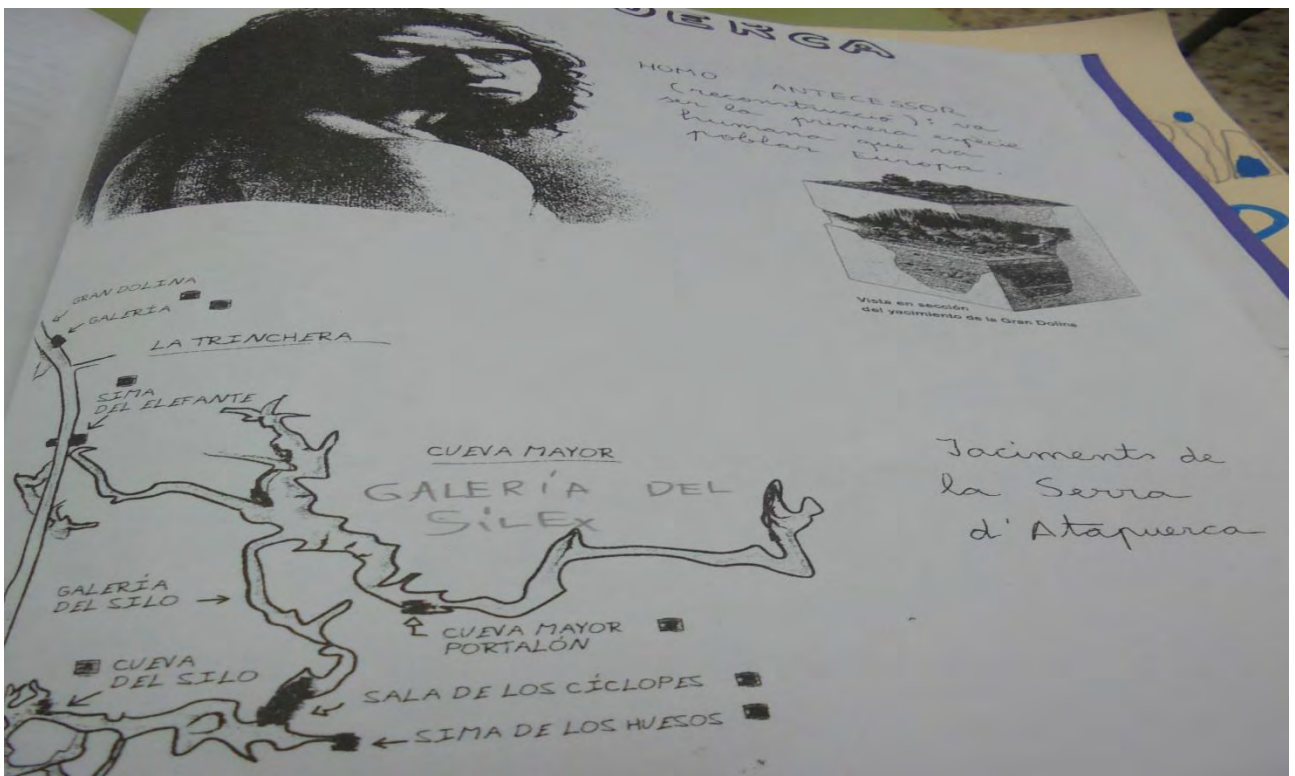
La Serra d'Atapuerca es troba a Burgos (Espanya), allí s'han descobert els jaciments prehistòrics més importants del món. Gràcies als treballs arqueològics i paleontològics s'han canviat els coneixements en prehistòria i ens han ajudat a entendre millor l'evolució humana.

- Fòssils humans que pertanyen a dos espècies extingides, són: "Homo Antecessor" i "Homo Heidelbergensis".
- Milers de fòssils d'espècies d'animals carnívors com el lleó o tigre, així com d'animals herbívors, com cérvols gegants, bisons o ossos.
- Nombroses ferramentes que van del Paleolític fins a 3.000 anys a.C.

Les característiques que van fer possible que els homes es quedaren en aquest territori durant tant de temps, van ser, per una banda, la gran quantitat d'aigua (tres rius i moltes fonts) que hi havia, i per una altra, la abundància de quarsita i sílex, minerals que utilitzaven per fer els estris.

Els llocs més importants són:

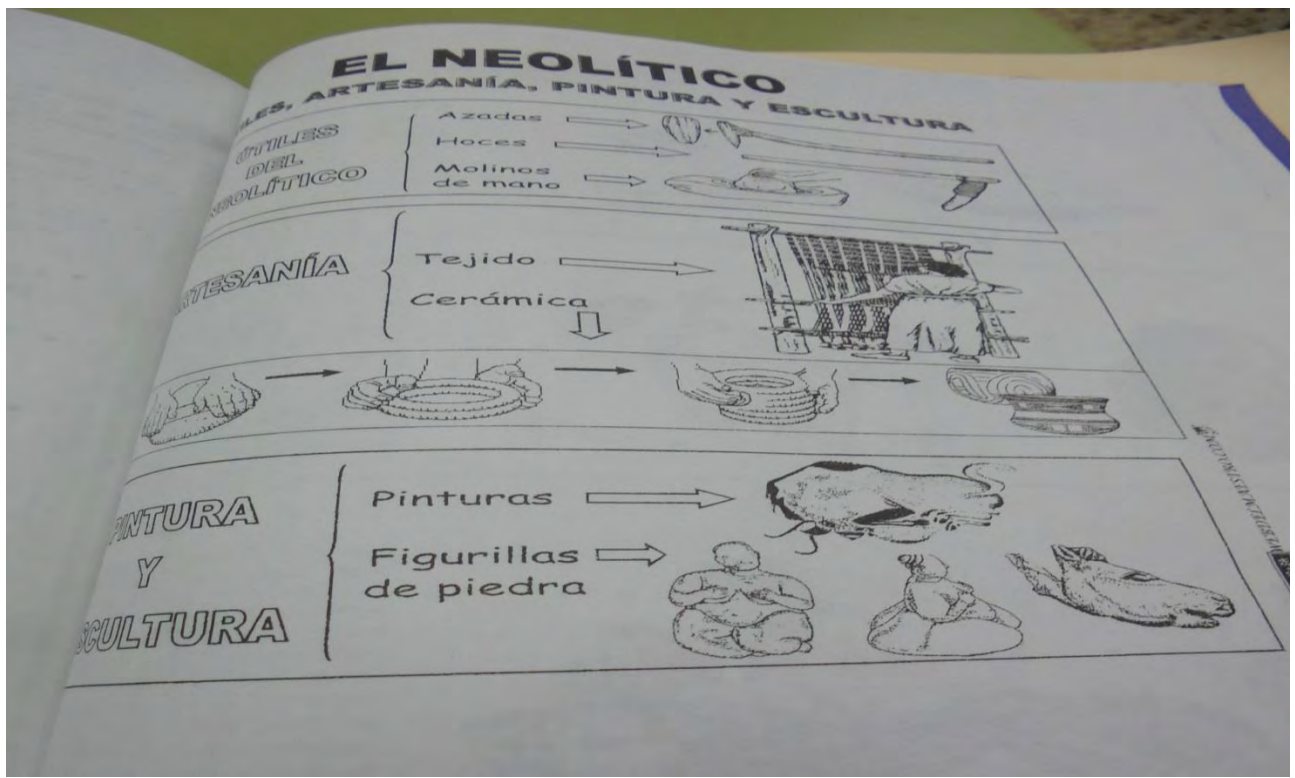
- La gran Dolina, on es va descobrir "l'Homo Antecessor".
- La Sima dels Ossos, en el que es va trobar el crani de "l'Homo Heidelbergensis".
- La Sima de l'Elefant. En aquest lloc s'han trobat fòssils de rinoceront i elefant que van viure fa més d'un milió d'anys.
- Galeria del Sílex. En les parets s'han trobat quasi 400.000 puntes de sílex negre i roig. Sembla que hi va haver vida durant el Neolític.

... 10.000 a.C. fins al 3300.
 que apareix l'escritura.
 Domestica animals

- Es van convertir en **sedentaris**, es a dir, vivien sempre al mateix lloc, en poblats, formant "clans".
- Les cabanes eren circulars i rectangulars. Les parets eren fang i palla i el sostre de palla i branques.
- Van **domesticar** animals com gossos, rens, cabres, cavalls i camells. Així van tenir carn, pell, llet i transp...
- Les **ferramentes** eren més perfectes, fetes amb ossos polides, van fabricar destrals de mà i hams per per...
- Eren **artistes**. En el Neolític pintaven dins i fora. Pintaven animals i persones en moviment: e dances.

investiga quins avantpassats dels homes neolític.

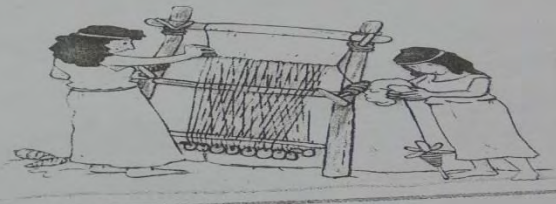

EDAT NEOLÍTIC

Trabajo de la piedra
Desarrollo de la agricultura y el desarrollo de los instrumentos de piedra pulimentados para trabajar la tierra, a las que se añadían mangos de madera para abrir surcos, hoces para segar las cosechas, y flechas de mano para cazar. También se realizaban molinos de mano para moler el grano. Estas herramientas se hacían con materiales como el mármol, el granito, etcétera.

Elaboración de tejidos
Después de utilizar fibras vegetales para hacer cestas, se empezaron a elaborar tejidos con lino, algodón, lana y esparto, con los que se realizaba ropa y calzado. En primer lugar se hilaban las fibras con el huso, un instrumento con forma ovalada en el que se enrollaba el hilo; después se inventaron los telares, de los que se encontraron numerosas pesas de cerámica que servían para tensar el hilo. Los telares podían ser verticales u horizontales.

cerámica

Se elaboraba a mano y se cocía directamente en el fuego. Más tarde se ideó una especie de hornos excavados en el suelo donde se colocaban las brasas y la pieza de cerámica que se quería cocer. En algunas ocasiones, las piezas se decoraban con incisiones o relieves realizados con un punzón, o se pintaban con colores.

EDAT DELS METALLS

Aquesta és l'última etapa de la Prehistòria. Es situa aproximadament, entre l'any 6.000 a 4.000 a.C. Segons la zona estudiada, els homes necessiten un material més fort i resistent que la pedra i els ossos per fabricar les seues ferramentes i armes, aquest material és el metall. El primer van utilitzar el coure, després el bronze i per últim el ferro. El coure era fàcil de trobar a la superfície de la terra, juntament amb altres minerals. Es pensa que en algun moment deuen observar, casualment, com al coure al foc, el resultat era un material més dur. Les ferramentes per a treballar la terra ajuden a desenvolupar l'agricultura. També feien collars i armes com espases i llances.

En aquesta època els poblats van créixer i es van convertir en ciutats ciutats, que estaven rodejades de muralles per a facilitar la seua defensa. Els habitants d'aquestes ciutats es van organitzar base l'autoritat d'un cap. Les persones que van viure en aquesta època van construir monuments amb grans pedres anomenades megalítics. Hi ha diferents classes de monuments megalítics: menhirs i dolmens. Van aparèixer noves tècniques de fer ceràmica.

